

Locuinta Redactorului

Cancelaria Redactiunii

e in

Strata Morarilor Nr. 18.

Scriorile nefrancate nu se vor primi decat numai de la corespondenții regulari ai „Federatiunii.” Articoli tramisi si nepublicati se voru arde.

FEDERATIUNEA.

Diurnal politico, literario, comercial si economico.

Va esî Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Unu pasiu inainte.

Romanii din Austri'a avura a celebră in dîlele trecute doue serbatori cu totulu noue pentru ei, adica denumirea baronului Petru din Bucovin'a ca ministru alu agriculturiei si promovarea colonelului Traianu Dodu la rangulu de generalu, lucruri cu totulu neaudite pana aci in Austri'a.

Cătu pentru Dlu ministru Petru din, — deși se trage din una vechia familia de națiunialitate greca, — incătu seimă noi, dinsulu se consideră astă-di de romanu, precum si cei-a-l-alti barbati bravi din Bucovin'a, cari porta numele de Petru, si cari au datu dovedi eclatante despre sentimentele loru romane. Ori cari sê fia parerile politice ale Dlui baronu Petru, noi lu salutăm ca pre primulu ministru romanu in astă numita Transilvania, său partea germana a imperiului austriacu. Intr' adeveru, acestu-a este unu semnu, că romanii din Austri'a inca au inceputu a deveni unu factoru, care nu va mai poté fi nece candu trecutu cu vederea; este unu semnu, că principiele de egalitate si frătătate sunt multu mai respectate in Vien'a, unde căte-va sute de mii de romani din Bucovin'a potu sê fia reprezentati prin unu ministru, decătu in Ungari'a, unde mai bine de unu milionu de romani sunt supusi celui mai nesuferit absolutism magiaru, si decătu in nefericit'a Transilvania, ai cărei a locitoru, într'o majoritate imposante romana, geniu mai bine de trei ani sub legea martiale a ministeriului din Pest'a. Nemtii au inceputu a cugetă, dar' magiarii, orbiti de poterea loru bruta, totu nu mai voiesc a recunoșce alta națiune decătu cea magiara si tienu inca Transilvania in catenele sierbituiti.

Nemtii din Transilvania a facutu dara unu pasiu mai multu cătra federalismu; Dlu ministru Petru sù insarcinatu a se pune in contielegere cu boemii, cari preste putienu voru esî invingatori din lupt'a loru persistinta contr'a dualismului omoritoriu. Asteptă-voru ore magiarii, pana ce voru deveni objectu de ura inaintea națiunilor conlocuitorie, insetate de libertate si de desvoltare naționale; asteptă-voru ei ore, pana ce nemultumirea in maltratata Transilvania se va preface in una desperatiune generale, carea va fi impinsa a se aruncă orbisiu a supr'a arbitriului despoticu; — asteptă-voru ei ore pana ce vulcanulu va erumpe cu tota furi'a sa, ce'a ce se pregatesce inca si in Croati'a unde, precum s'a potutu vedé din evenimentele mai noue, au inceputu chiaru si amicii guvernului magiaru a intorce spatele Dnilor Andrassy si Deák? Ar' si bine, daca intemplările din Transilvania aru servî de exemplu omnipotentilor magiari si daca s'aru mai tredî si ei din visurile si illusiuile loru cele dulci; ar' si bine ca sê nu astepte pâna atunci, candu catastrofa va fi inevitabile, ci sê redree Transilvaniei libertatea ei deplina si sê lase pre romani si pre celealte națiuni din Ungari'a in conditiunile si drepturile loru de egalitate si de existenția naționale. De altmîntre, ori-ce aru face magiarii astă-di, dupa crudimile loru; ori-cum s'aru imbunetati cătra națiunile aservite de ei; n'aru poté sê cascige alta-ce decătu a alină ur'a carea a devenitu degădă implacabile. Cu tote aceste noi i facemt atenti la urmăriile funeste, cari au sê fia nesmintită consecintie a le situatiunii triste, creata de ei. Nemtii din Transilvania, cari aru poté conta la unu sprigiu poternicu la connatiunilioru din Germania, vedu de bine a nu se opune torintelui, ei incepu a trată cu boemii poloni, etc.; si magiarii, elementulu celu mai slabu din tota lumea, că-ci nu au pre nimene de amicu, ce facu ei? ei si continua usurpatiunile si tiranialor, fără de a consideră, că mai este in lume unu picu de dreptate. Sè li fia de bine! Noi niamu implenitu si ni implenimu si astă-di detorint'a ce o avemu cătra unu poporu, orbitu de patim'a domnirei; cătra unu poporu ametit u de poterea sa bruta; nimene nu ni va poté impută, că amu tacutu si că n'amu aretatu aventurierilor pericolu si prepastia! Nemtii din Transilvania facura unu pasiu inainte; era magiarii astepta ca

sè se verse pocalulu amaretiunei si desperatiunei. Sè-i lasămu si sè-i compatimim!

Sè trecemu inca una data in Transilvania si sè ne mai convingem, că acolo s'a facutu intr' adeveru unu pasiu inainte.

Cine a mai andit pana astă-di ca, in Austri'a, unu soldatu romanu sè devina generalu? Cine a mai auditu, ca in Austri'a sè se recompense capacitatea, virtutea si meritele adeverelor? Au nu vedem, că bravul colonel bar. Ursu, care a datu dovedile cele mai palpabile despre vertutea si capacitatea sa militare, este pusu in pensiune, numai pentru că a fostu si este romanu, in intelelsulu adeveratu alu cuventului? Au nu vedem, că oficerii romani, rari nantes in gurgite vasto, au fostu disprezuiti totude-un'a, pre langa tota intelligent'a loru superioare? Intr'adeveru, a vedé unu capitano romanu, este una rara fericire in toata armata austriaca. D'in contra, vei vedé, că ori-ce trasu-impinsu, chiaru si din strainetate, daca a avutu titlulu de grafu, de baronu seu daca a fostu din atare familia aristocratica, cu unu cuventu, daca s'a trasu, precum se dice, din una vitia mai nobila decătu a toturor moritorilor, a devenitu fără amânare capitano, apoi in securu tempu colonelu, si preste putienu generalu; pana ce unu romanu, ori-cătu de intelligentu, ori-cătu de bravu, ori-cătu de creditiososu Domnitorului seu, a remas in tota vieti'a sa ca locoteninte celu multu, si in fine a fostu pusu in pensiune si i-s'a datu una cruce ca sê o puna pre pieptu seu, forte arare ori, inca si ce-va titlu vanu. Astă s'a recompensat pana acumă virtutea militare a romanului in armata austriaca, ba, asculati si ve infiorati, insu-si Avramu Iancu (se ne inchinănu la acestu nume!) care, prin fidelitea si eroismulu seu si a 40,000 de consoci ai săi, a meritatu mai multu titlulu de generalu decătu multi generali perfidi, a jacutu, precum amu auditu noi, intr' una temnita din Transilvania, in data dupa revolutiunea din 1848—9, ba că ar' fi fostu chiaru si batutu intr' unu modu brutalu, de cine? De magiari? Ba, ca-ci pre acesti-a i-a batutu elu, ci de..... vorb'a ni se inneca.

Daca in asemenea impregiurări, Majestatea Sa, pre-bunulu nostru monarcu, promova in dîlele trecute pre colonelulu Traianu Dodu, unu romanu verde ca stegiarulu, la rangulu de generalu, acesta este una fapta, care merita tota atentiuza nostra; acestu-a este unu pasiu inainte, că-ci Dnulu Traianu Dodu este nece grafu, nece baronu de nascere, ci este unu descendinte simplu alu gloriosului nostru colonisoru, divulu si augustulu imperatoru alu Romanilor, Ulpian Nerva Traianu. Numele stranepotului se intalnesc cu alu strabunului. Noi felicităm din anima pre Dlu Traianu Dodu, care a ajunsu, suntemu convinsi, numai prin capacitatea, intelegeri'a si meritele sale la acestu gradu inaltu militariu; soldatii nostri si oficerii, cari numai pentru că sunt de nascere romani, au fostu pururea desconsiderati in armata austriaca, voru avé in Dnulu generalu Traianu Dodu unu spriginitoriu sinceru, unu parinte bunu, precum a fostu divulu imperatoriu Traianu care, ocupandu Daci'a, si-sfertică vestimentele si camesia de pre trupu pentru a legă ranele commilitonilor săi; Dlu generalu Traianu Dodu si-a venit tota silint'a pentru a imbunetati sorteia romanilor din armata austriaca si pentru a intrevin la Majestatea Sa in favorulu confratiloru si connatiunilor săi, cari pâna aci au fostu numai disprezuiti, respinsi daca nu si maltratati. Dlu generalu Traianu Dodu va uită, că romanii aru senti una bucuria viua daca s'ar' infinită vre-unu institutu militariu si pentru ei, de exemplu, in Transilvania, in care sè se cresca oficeri si soldati romani cu propunere si exercitiu in limb'a romana, delaturandu-se eu totulu cea germana. Acestu-a este lucrul celu mai de capetenia; că-ci cine n'a vedutu cu anim'a franta, cum fetorul de romanu este

insultatu, maltratatu si palmuitu in modulu celu mai brutalu, căte doi-trei ani, numai pentru că elu ne pricepe ce inseamna: „Halb rechts!“ „Halb links!“ Trebuie odata ca soldatulu romanu sè scape de asemenea maltratari brutale si degiositorie; trebuie odata ca nimeni sè nu cuteze a comandă pre soldatulu romanu decătu romanesce; trebuie odata ca romanii din armata austriaca pretinde acéstă; trebuie ca ei sè se trediesca si sè se misce una data; asié pretinde principiul naționalu, principiul dreptătii eterne.

In fine, sê mai spunem ore una data, ce inseamne la romani numele de Traianu? Nu; acestu nume este cunoscutu in Transilvania, chiaru si in ultim'a coliba romana; poporul romanu din Transilvania pronuncia si astă-di cu una dulce si eterna suvenire: „Drumul lui Traianu“, „Pratul lui Traianu“, etc.; poporul romanu din Transilvania canta si astă-di:

„Ah! sabăi lui Traianu
Intr'o mâna de romanu“, etc.

Numele Dlui generalu Traianu Dodu va resuscita dura intre romani suveniri dulci din trecutulu loru.

Iona Porutiu.

Primirea nostra caldurosa din partea Slovacilor, frati in suferintie, — cu ocazia procesului de pressa, in urm'a carui-a furemu citati inaintea juriului din Tîrnava, — afă unu viu resunetu intre romanii adunati in 8 maiu in Sarsigu (cottulu Bihorului.) Ei dîceu că onorea ce ni s'a facutu noue, se reversa si a supr'a loru. Trebuie sê accentuam aci cu viua bucuria, că acesti si es-e-s pre-die e romani sunt din comitatulu Bihorului, si a nume din valea Barcăului si tienutulu numitu Luncă, si că ei sunt cei d'antâi cari tramitu fratilor nostri slovaci urmatori a adresa de multumire:

„Fratilor Slovaci!

„Calduros'a primire si manifestarea bucuriei documentata in privint'a tinerului nostru publicist Ioana Porutiu la absolvența sa prin tribunalulu juratilor din Tîrnava, din partea vostra, frati de o compata, strabatura si la noi Romanii bihoreni de langa valea Barcăului si tienutulu numitu Luncă; sentîramu una bucuria nespusa, vediendu, cum-că, ca frati si națiune de o sorte, pastrati in animele vostre aceleasi sentiente, cu cari este detoria una națiune apesata in privint'a altei-a, de acea-si sorte. — Vi multumim, fratilor, si credeti-ne, că prin acesta fapta ne ati onoratu; prin acesta fapta documentare intima vostra simpatia si loialitate in privint'a noastră; prin acesta fapta ati escitatu mai strinsa legatura intre doue națiuni apesate, carea va dură in eternu, ca cea mai intima amicetia; aceste sentiente le pastram si noi in privint'a vostra, că ci numai prin frătătate vedem salve națiunile supimate.

„Vi multumim inca una-data, fratilor; — fapta vostra nu va fi uitata in antea Romanilor din valea Barcăului si tienutulu numitu Luncă.

Datu in Sarsigu, in 8 maiu 1870.

„Ioanu Erdelyi m.p., Ioanu Terновanu m.p., Gregoriu Borlanu m.p., Ioanu Nistoru m.p., Gavrielu Chisiu m.p., Georgiu Pereniu m.p., Andrei Danilla m.p., Michailu Budu m.p., Ioanu Szilagyi m.p., Georgiu Grosu m.p., Georgiu Danilla m.p., Aleșandru Covaciu m.p., Ioanu Sabom m.p., Gavrielu Fercheu m.p., Andrei Ramocia m.p., Florianu Fercheu m.p.“

D'in Transilvania.

Doue scriitori, unu din 29 Aprilie, era altă din 1 Maiu cuprindu lucruri si informatiuni, la a caror lectura tî se scola perulu maciuca. Unu din acele epistole se occupa mai multu numai cu preparativile alegerei unui deputatul dietale din nefericitulu comitatului Albe-de-diosu, Victoru

Pretinu de Prenumeratii:
Pre trei lune 3 fl. v. a.
Pre siese lune 6 " " "
Pre anul intregu 12 " " "

Pentru România
prea. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
" 6 lune 15 " = 15 " "
" 3 " 8 " = 8 " "

Pentru Insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. taxa timbra pentru fisee-care publicatii separate. In locul deschis
20 cr. de linia.
Unu exemplar costă 10 cr.

Maurer (jude ca de 26 ani, jude primariu) a recesu de la candidatura, după ce aruncă și elu în noroiu vre-o trei mil de florini. Aceum au remasă pre campulu de luptă faimosulu secuiu Mihaiile Lázár, caru-i nemtii i intentaseră căteva procese criminale și-lu condamnaseră pre duoi ani la temnitia, apoi comitele A. Bethlen, care a dăsu mai de-una-di în sedintia publică că, dacă romanii voiesc să intre în funcțiuni, să mergă în „Valachia”, că acolo este locul lor. Aflăm d'in mai multi omeni demni de credinția, că a supră voturilor curge licitație formală, de la 10 pana la 50 fl. pentru unu votu! erau în unele comune bătăi curge de trei septemane neîncetatu. Unul d'intre candidati a inceputu a propagă în publicu idee comunistică, promitiendu romanilor că si secuitoru că, dacă lu-vorū alege pre elu, apoi li va ajută să impartină moștele cu „domnii”. Asie, să impartină moștele cu „domnii”, adeca că si pana acumă, luandu-le prin procese urbariali.

Si în aceasta disoluție generale, nu mai este nimeni, carele să ceteze a lumină poporului celu orbitu și imbetatu; caușa este, că după ce Transilvania se află gemendu sub starea esceptiunale, adeca sub legea mărtiale, ori-cine s'ar incercă, de temnitia ar avea parte.

Rogămu pre d. assessoru Pertia și pre d. vice-sfanu Ladai, că în calitatea loru de amplioati incă să remana neutrali, să nu mai caute în fată nice unui magnat și patrariu de magnat, pentru că au vediu ei bine, ce onore au seceratu d'in gratia comitelui Franciscu Haller, a macelariului de preuti romaneschi; să vedia ce-va-si mai departe, decătu numai pana la nasu. Pre pop'a d'in Wolldorf incă lu-rogămu, că să nu amble cu duoi bani în trei punge, să nu promita voturi de unde n'are să dè.

Una a treia epistola ni spune, că duoi inspectori de scole au submisu la ministeriu cele mai rele raporturi asupră starei scoelor romaneschi d'in comitate, sfîndu, că mai multe d'in acele-a nu merita nice-de-cum numele de scole.

Afaceri scolare.

Caușa scolastică a inceputu degăză a se desbate în unele diuarie romane cu tota seriositatea, ce o merita atare obiectu de una importantă

atât de vitale pentru cultură și emanciparea unei națiuni. A radică poporului însemnează a înalță națiunea insă-si; cultură unui poporu e viața unei națiuni, er' ignorantă, mai alesu în timpurile noastre, e mordea unei națiuni. De aceea fia-care fiu alu națiunei e moralitate obligată, a sprință cu totu zelulu și tota energiă caușa educatiunei și culturei poporului nostru, și inca cu atât mai vertosu, cu cătu că, fără de pericolătarea existenței nostre naționale, nu mai potem fi indiferenti facia cu crescerea și cultură poporului.

Dar' pre candu discutămu una atare caușă momentosa, chiaru în interesulu acelei cause trebuie să fim scutiti de ori-ce preocupatiuni și consideratiuni numai unilaterali, și să luămu în cumpărare seriosa și matura tote acele impregnjărari, relatiuni și greutăți, ce ni sta în calea invetiamențului poporului; să studiămu afundu relatiunile faptice și să ne ferimă a ne desearcă unii pre altii, că-ci ast-feliu, mai multu potem strică de cătu folosi causei, pentru care ne insuflești și lucărămu. Desearcarea prin unele diuarie romane numai asupră preutimă și a ordinarielor romane, că si candu numai acele aru fi vin'a, că caușa scolastică nu prosperează după dorința noastră, noi, după a nostra opinione, basata pre fapte nenegabili, nu o potemă astă de ajunsu motivata, cu atât mai vertosu, cu cătu că de pre siente, conducerea causei scolastice nu se află numai în manile preutimă, ci în parte mare în manile națiunei, va se dica și în manile inteligenției mireneschi și a poporului. Scimă pre bine, că si în arcidiocesă Albei-Julie se înfintieza, pre basă representatiunei poporului, asie numitele Senate scolastice comunali și parochiali (confesiunali), și în fia-caie districtu protopopescu se înfintă că unu senat scolasticu districtuale său protopopescu, compusu pre calea alegerei d'in căte 2/3 părți mireni și numai 1/3 preuti; prin urmare ast-feliu, conducerea causei scolastice a devenită în manile națiunei întrege prin representantii săi alesii.

Afirmatiunile unorū-a, că preutimă, — firesc sunt și exceptiuni — nu s'ar interesă de caușa scolastică și prin aceea nu si-ar feri turmă de cursă magiarisare (vedi Gaz. Nr 26), nu sunt esacte; preutimă, de-să lovita de tote calamitățile sortii vitrege, de-să lipsita pana si de mediu-locele subsistinței cuvenite, totu-si, incătu scimă, în parte mare si-dă și înținta a-si împlini detorintă sa

si facia cu caușă scol., dar' acea inca trebuie să luă în cuvenită consideratiune, că preutimă poate dispune numai preste armele morale ale ventului, ale persvadării și capacitatei, apoi, cand cu aste arme morale nu poate reuși la scopul dorit, ce are preutimă să facă mai incolo? recurgă la ajutorul deregatorilor civile? apă candu nice asie nu se poate ajuta după dorință ce să facă mai incolo? să facă aretări mai susă asie! dar' amu avutu dese ocasiuni a vedea că unii preuti mai zelosi și tare interesati de scola, d'in caușă zelului loru au venită in neplăceri mari cu poporulu respectivu; firesc acei intemplieri potu să fia numai exceptiuni de la regulă. Cu tote aceste, e fapta constatată, cum în cutare comuna, parintii pruncilor de scolă prin intreviirea deregatoriei politice, au fost constrinsi a-si tramite pruncii la scola, parentenitenti, firesc, s'au zalogit, și apoi ce a matu? Preutul respectivu ar' scă spune mai bine — destulu atât, că pruncii venira căteva din la scola, dar' apoi parentii er' incetara a-i trăi sub diverse preteste, de serăci, frig, de morbi și alte neajunse, dar' zalogele nu le-au mai scos fiindu-că după lege trebuiă să platesca pedepsă după, etc. Aceste sunt fapte nenegabili și prăunele locuri nu pră rare.

La tota templarea e destulu de tristu, cand pre unele locuri suntemu siliti cu forță a îndrepătră pre parinti, că să-si trămită pruncii la scola. Apoi daună cea mai mare in respectul programului d'in caușă frequentarei neregulate!

Apoi se mai scie, că d'intre docenti, cei mai mulți se află în stare miserabilă, cu leșiori anual de căte 20 fl. și 40 metrete în naturalie; acu ce progresu se poate acceptă de la atari invetitori, cari sunt siliti și vedea si de economii loru, că să nu pieră de fome, ei și familiele loru si apoi docentii nostri confesiunali, ce ajutorie a capetă pana acum de la regim? poate pre aiurea se fia capetă, dar' pre la noi forte putem să capetă. Eca dar' lipsă adună sentita pentru mai bună dotatiune a docentilor; dotatiunea de centilor confesiunali depinde pana acum numai de la buna vointă, pricepera si, asie dicundă gratia poporului resp., carele pre unele locuri nu este pre liberalu în astă privință, si carele adeseori si tiene de maxima: cum amu traitu noi și parintii nostri, potu trăi si fihi nostri, ce atâtă carte? se scia numai rogațiunile si cantările... si apoi aici, capacitatea de multe ori e mazare

ESSOR

Despre principiul naționalitatii

in raportu cu progresul generale al civilizației.

Discursu rostitu in Adunarea Societății Transilvania în
1 Februarie 1870.

(Urmare.) *)

Domni membri,

Eră datu gîntii latine de a se pune în capulu misericordii si de a porta standardul civilizației. Pre candu Germania conservă inca si astă di seniorii săi feudali, ea ajunse mai antâi a redă membrilor sale unitatea si a le imprime o direcție civilizatrice, pentru că să se potă arunca cu taria în tote direcțiunile, unde geniul său avea să opereze grandiose revoluții ce aveau să facă gloră geniului umanu.

Pre candu intunecul intindea negrele sale aripi peste totu, pre candu Islamismul amenintă de a inghiții creștinismul abatutu, in Francia renascu cugetarea cu scolastică; in ea se redescopă mai tare sentimentul religiosu; ea, radicata ca unu singuru omu, se puse în capulu cruciatelor spre a redă creștinismului focariul si mormantul salvatorului său.

In Italia si in Francia incepă mai antâi acea misere comunale, care avea să dè Italiai libertatea sa, prin luptă contra dominatiunii germane atunci in apogoului său, si Francia, prin luptă contra feudalității, unitatea mai antâi, era mai tardiu sub numele clasei a treia a avea să dè societății base noue, omului drepturile sale, umanității sborulu său.

Daca Normani incepura mai antâi aventurosele loru descooperiri in Nordulu si Sudulu globului, era datu Portugalilor, descooperindu capulu de buna sperantia, cu Bartolomeu Diaz, Vasco de Gama, să dè comerciului una nouă cale spre Indi'a, si geniului lui Christofu Columbu mai antâi inca, să deschida o lume nouă activității umane, să dè nascere comercialului maritim si unu nou elementu de potere, avera mobiliară.

Daca Gutembergu a adusu unu mare servitul societății si omului, inventandu imprimarea, elementul latinu

e ince care avă mai antâi una literatură, si care reîncepea lucrarea civilisatiunii pre candu literatură angla si germana abié incepea.

Italia mai antâi, apoi Spania si Francia dede acestu semnale de reinviere literaria cu divinul Dante, Petruccia, Bocaccio, si care mai tardiu, prin reafarea literaturii clasice, avea să dè nascere unei revoluții in litere si filosofia, si să produca acea scola de liberi cugetatori, precursori: mari revoluționari ca Luter avea să opereze in credinția, apoi Spania cu geniele sale, pentru totu-de-un'a nemuritorie, cari inspirara pre aceia cari aveau să dè umanității unulu d'in acelle secole, ce facu scolă generatiunilor si gloria geniului umanu.

Dar', pre candu in ordinea religioasa, ca si in cea politica, domnia despotismulu, pre candu cugetarea se află incașata la picioarele Sieciului papale, d'in fundulu Germaniei, d'in inălmăția Wittembergului, se aude vocea lui Luter, care clatină despotismulu pontifical si descatenează cugetarea. Germania a respinsu totu-de-un'a Româa papale, ca si pre cea imperiale, că ci ea n'a potutu suferi, atât in ordinea politica cătu si in cea religioasa, alta dominatiune de cătu acea a propriului său geniu. Dar', daca Luter a liberat cugetarea si a adusu mari servicii civilisatiunii, — că-ci acesta revoluție in cugetare avea să-si aiba consecințele sale si in ordinea politica, după ce ince o va luă demnă in mana mari cugetatori ai secolului al XVIII-lea, Luter, dñe, n'a facutu de cătu a incașata si mai multu libertatea de actiune a omului, responsabilitatea faptelor sale, proclamandu doctrină justificatiunii prin gratia. Luter, că-si toti filosofii scolei germane, porta caracterul misticismului, că-ci elu face parte din geniul gîntei loru. E sacrificiul libertății umane in fată divinității, contrariul misiunii omului, scopul ce provedintă ni l'a asemnatu, acelă de a radica prin noi insi-ne si prin liberă vointă la libertate. Mysticismul, justificatiunea prin credință, această formă caracterul esențial al elementului germanu, si secretul inacțiunii sale in acelle cestii, cari au de domeniu transformările si progresele politice si sociale. Starea actuală de imbucătărire a familiei germane e consecința geniului său misticu si prin urmare conservative imobile.

Eră datu geniului său si progresistu alu elementului latinu, alu națiunii franceze de a porta cu demnitate acestu standartu. Eră datu lui Descartes de a libera

cugetarea, si marilor cugetatori ai secolului al XVIII-lea Voltair, Rousseau, Montesquieu, etc., de a produce în totă ordinile si completu; marea revoluție, care avea să sfârsească o societate vechia si putredă, carea repausă pe basea cea mai absolută a despotismului in totă gradea si a proclamată cu taria libertatea de cugetare si de acțiune a omului, a conștiinței sale, a restură despotismului elementului regalității si aristocratiei murinde, si a construită societatea pre basile libertății si egalității absolute. Revoluția franceză e unu abisul ce desparte lumea contemporană de cea trecută. Ea, construindu societatea pre basile nove si formându cetățianul, impinge umanitatea pre calea ce de acum înainte trebuie a urmă. Si aceste principiile ale marii revoluții, produse alu geniului său si progresistu alu giulei latine, tind a ocoli lumea, că ci geniul ei e generosu, că-ci ea nu a lucratu numai in propriile sale interese, dar' in ale umanității intrege. Ea a mersu si merge neîncetată proclamandu domnia lumii si a libertății contră intunecului si a despotismului.

Dar' pre candu ea proclamată aceste drepturi sublimale omului, Europa retrogradă, coalisată, radicată ca una singură omu, caută a sufocă si sufocă pentru unu timp libertatea in leganul său. Aceasta gîntea libera si generoza avă atunci acea-si sorte, pre care o avă salvatorul lumii, să fia crucificata. Identitate completa, că-ci principiile sunt identice.

În desertu ince poterile intunecului se luptă contra i; d'in sangele acestui monstru decapitatu, — că-ci nu potecă consideră in altu modu acea revoluție la alu carei singur aspectu impotriva de nimire, — d'in sangele său, dñe, esiste degăză Libertatea aripiată, carea de astă-data avea să plane pretotindeni, să-si asigure libertate si se triușe asupră chimerei cu trei capete. Ea nu mai are frica, e decapitata fară intorcere; nu ea acum să mai turbura de sinistra sinueratura a chimerei infernale, dar' despotismulu de suflarea libertății. Elu se va convinge, clatinăndu capulu ca betranul lobate, că domnia sa a trecutu, că-ci a recunoscutu întrinsa divinitatea ce o protege.

Dar' destulu, domnilor, m'amur intinsu mai multu de cătu voiāmu, atrasu potă de acăsta situatiune: revin la obiectul nostru resumandu-me.

(Va urmă.)

*) Vedi Nr. 39 si 40 ai „Feder.”

aruncata pre pariete... firesce cu exceptiuni demne de tota apretiuirea.

Lips'a de cărți scolastice, credem si noi, că va fi senția pre unele locuri, dar' noi cesti d'in arcii-dieces'a Albei-Iulie, astă se scimă, că in Blasius'au tiparit cărti scol. mai d'in tote specialitățile: anume Abe-dariu, istoria biblică, aritmetică, istoria nat., fizica, istoria patrici si geografia; pot s'e se si vendutu tote, ce abie potemu crede; dar' ace'a inca e adeveru, că parintii pruncilor nu se p're ingrigescu de a cumpără cărti scol. pre sem'a pruncilor loru, ba au obvenit u casuri candu, prin cutarele procurandu-se cărtile scol. recerute, au jecutu nevendute; éca si aici lips'a de funduri anumite pentru procurarea de cărti scol. pre sem'a pruncilor ambulatori la scola. Se inticlege, că aceste se referescu numai la cerculu scol., in care noi avuram ocaziune a ne inverti si a conlucra de mai multi ani; prin alte cercuri scol. pot s'e merga lucrurile mai bine, ce'a ce dorim d'in totu susfetului nostru.

Cunoscundu deci aceste si alte impregiurări faptice, nimene, dupa opinia nostra, nu pot avea cuventu intemeiatu să faca imputări numai preutimai si ordin. romane, că nu se ingrigescu de scole, etc., ci, daca e să si facem imputări chiaru si prin diuarie, să le facem aceste toturoru acelui factori, de la cari, mai multu său mai putinu, depinde sortea buna său rea a scoelor noastre, apoi vomu scăi, că in cine să lovim cu pietra, si éra-si in cine să aruncăm cu pane. Candu cine-va a facutu, amesurat u puseciunei, potintiei si impregiurărilor sale, cu tota resolutiunea si cu tota abnegatiunea, totu cătu a potutu face in sfăr'a sa in favorea unei cause, atunci noi cugetăm, că n'ar' merită imputări, cu atât mai putinu amenintări de cassare, depunere, judecata înaintea națiunei, ci dora recunoștință, său celu putinu crutiare.

Aceste potu sierbi si ca desluciri, respective si ca observatiuni la cele cuprinse in "Gazetta," Nru 26, sub rubrica: "descarcarea aici nu es- cusa."

R.

Camer'a representantilor Ungariei.

Siedint'a de la 1 maiu.

Presedinte: Paulu Somsich. Notariu: Ales. Bujanovics. D'in partea guvernului au fostu de facia ministrui: Melch. Lónyay, b. Ios. Eötvös, Stef. Gorove si Colom. Bedekovics.

Dupa autenticarea procesului verbalu alu siedintiei d'in urma, presedintele presinta camerei literale credentiale ale deputatului Michaiu Lázár, alesu in cotolu Albei-superiore; se tramtu la comisiunea verificatoria. — Dupa ace'a se presinta mai multe petitiuni, cari se transpunn comisiunei petitiunario.

Col. Széll comunica resultatul votărilor d'in siedint'a trecuta, conformu carui-a Nicolau Iankovich si Aristidu Mátyus se alesera in comisiunea pentru esaminarea diuariului camerei; éra in comisiunea de 15 pentru desbaterea projectelor de legi despre inventiamente se alesera: Antonu Csengery, Paulu Hoffmann, Ales. Bujanovics, Iul. Kautz, I. Rónay, Michaiu Horváth, Ios. Szabó, Colom. Tisza, Aronu Szilády, Aug. Trefort, Carolu P. Szatmáry, Paulu Ordódy, Franc. Pulszky, Paulu Nyáry si Iul. Schwarcz.

Presedintele invita camer'a a alege in comisiunea pentru scrutarea si esaminarea fondului universitatii reg. d'in Pest'a, in locului fericitului Ignatiu Ghyczy, unu altu membru. Se alege Franciscu Bererez.

La ordinea dilei urmează mesagiul camerei magnatilor, relativ la projectul de lege despre infinitiarea curții de contabilitate. Paulu Szontagh (d'in Cianadu) propune d'in partea comisiunei centrali respingerea testului § lui 6, redactatu de magnati. — Raportul se va tipari si pune in desbaterea camerei.

Siedint'a se inchiaia la 11^{1/2} ore a. m.

Sabiu, 1 maiu 1870.

Pentru totu romanulu de relegea gr. or. diu'a de 1 maiu 1870, este una d'i de cea mai mare bucuria si importantia; una d'i carea va jocă o forte mare rolă in analele besericesci gr. ort.; de ora ce cu acesta d'i, — deschidiu-se in tote trei eparchiele de acesta relege sinodele, a nume sinodulu archi-episcopescu si cele eparchiali, — s'au facutu celu d'intâi pasiu spre mai curând'a ajungere a frumoselor tînte, a egalității si cei mai depline dreptăti, in sinulu acestei beserice.

Solenitatea deschiderei sinodului archidiecesanu se facu in susu amintit'a d'i chiamandu-se in s. servitul domnediescu Spiritulu Santi prin celebrantii parenti. (Prè Sant'a Sa Archiepiscopulu, D. Protosincel Popa, D. Protopopul Lannea, parintele Boiu, parintele Popescu, si diaconulu Puscariu.) Servitul domnediescu se facu cu tota pomp'a, carea o pota desvoltă-

beserică gr. ort. la unu asemenea momentosu casu. — Dupa finirea s. liturgie, publicul credintiosu precum si deputatii sinodali trecu in Seminarulu archidiecesanu, parte cu să ie parte la tienend'a deschidere a sinodului ca deputati, parte ca ascultatori. Una diuometate de ora du a esfrea d'in beserică, fiindu membrii sinodali in cea mai mare parte presenti in sal'a cea mare a numitului localu, la propunerea unui domnul deputat, se alesu una deputatiune, carea să merge la Prea Sant'a Sa parintele Metropolitu, spre a-lu invită de a cuprinde scaunul de presedinte si a deschide sinodulu. Putinu timpu, si deputatiunea esfisa veni inderetu in frunte cu Prè Venerabilu parintele metropolitu, carele fu primiti de către toti cei de fatia, cu intreite si entuziasme „Să trăiescă!“ Prè Sant'a Sa salută apoi adunarea cu unu „Cristosu a inviatu“, la ce adunarea i respunse „A devorat u și a inviatu!“ Prè Sant'a Sa ocupă la mes'a verde, ornata cu s. evangelia si cu celelalte semne cari se receru la unu asemenea actu, scaunul de presedinte, si se adresă către deputatii sinodului cu una p're frumosa si perfecta oratiune presidială*), alu carei-a scurtu cuprinsu este urmatorulu: Prè Sant'a Sa salutandu adunarea, areta cu cuvinte viu ascultatorilor momentositatea acestei dîle de mari consecintie pentru beserică romana gr. ort., pentru scola, științe, cultură poporului, etc., areta, cum cu ajutoriulu lui Ddieu ni s'a datu n'oe poterea in mana, de a ne ocarmu si de a fi egali. Dupa aceste premise, recomenda membrilor acestui sinodu mărtile detorintie, cari le au să le implinesca, ca să se pota ajunge scopurile cele maretie ale sinodului; i roga a se padă de totu particularismulu, ce'a ce cu atât'a va fi mai usioru, cu cătu in statutulu organicu este unu indreptariu, de care daca se voru tienă, voru evită tote cele ce nu aru fi bune. Cu exemplu d'in s. scriptura si cu cuvinte ale Mantuitoriu dà suaturile sale parintiesci si si-exprime tota increderea in deputatii adunati, dovedindu acist'a prin exemple viu de la sinodele d'in 1850 incoce. Apoi saluta inca odata adunarea cu unu „Ch. a inv.“ si dechiara siedint'a de deschisa. Dupa aceasta vorbire, carea pre toti i-a petrusu pâna in aduneul animei, s'au alesu siese notarii provisori, doua comisiuni spre verificarea deputatilor si, la propunerea mai multor deputati, — spre cescigarea temporului una comisiune pentru afacerile interne. Siedint'a s'a inchiaia la 12 ore merid.

Dée Ddieu ca acestu sinodu, precum si celelalte cari i voru urmă, să corespunda dorintelor noastre a le toturoru-a. Sperămu, ba suntemu convinsi, că va fi asié.

Dela sinodulu archidiecesanu.

Domineca la 8^{1/2} órc, conformu programului, se seversi st'a Liturgia si chiamarea Santului Duchu. La 11 óre se adunara deputati in sal'a cea mare a semenei riului nostru.

O deputatiune de 2 membri se duce si invita pre Escl. Sa Prè Sant'ulu Archiepiscopu si Metropolitu Andrei Bar. de Siagun'a ca pre presedintele sinodului, carele venindu si primiti cu aclamatiuni de „să trăiescă“ Ocupandu Escl. Sa presidiulu, deschide sinodulu cu una cuventare.

Dupa aceasta trece sinodulu la alegerea notarilor provisori, cari se alegu in personale dăloru: Ioanu Popescu, Ioanu Gallu, Dr. Ioanu Mesiota, Ioanu Teontia, Moise Branisce, si Ioanu Pop'a.

Apoi se alegu doua comisiuni verificatoare, una pentru cele diece cercuri, constatoria d'in membri de ai cercurilor d'in urma si vice versa. Cu aceste siedint'a d'antâi se inchiaia.

Siedint'a a dou'a se deschide luni la 9 ore demineti'a. Se ceteșe protocolul si se autentica.

Referentul comisiunei I. Iacobu Bologa propune verificarea deputatilor presenti, carii si-au datu credintialele cu adauslu ca, de ora ce la unele protocoole de scrutinare nu au fostu acuse si protocoolele sinodelor parochiali, să se faca despusetiuni, ca pre viitoru aceste să se asterna d'impreuna cu celea. Dupa o mica discussiune se primesce propunerea comisiunei.

Comisiunea a dou'a areta, că atâtua d'in referatele protopresbiterului respectiv si a le comisarindu Ioanu Paraschivu cătu si d'in protocoolele parochiali se vede, că la alegerile d'in cerculu alu III alu Sebesiului s'a facutu ilegalită si asié resemnarea unui deputatu Ioanu Paraschivu se primesce, si a celuilaltu, Ioanu Munteanu, se nulifica.

Desbatere viua a cursu si asupr'a unei charthie a dep. Codru Dragusianulu, in carea se dice, că dîsul deputatu si la casu de verificare nu potu luă parte la siedintele de fatia, carea intrepretandu-se, că la nici unu casu nu se pota dep. presentă in sinodu pentru sessiunea prezenta, se verifica si se accepta participarea la sinodu in sessiunile viitorie ale periodului.

Fiindu terminate verificările celoru sosiți pana aci, notarii se alegu definitivu (toti cei alesi provisori).

Dupa aceea raportăza comisiunea pentru regula-

*) Se va publica in totu cuprinsulu ei si in diuariul nostru.

mentulu internu alu afacerilor sinodali, si se primesce celu alu congresului, prelunga modificările recerate de impregiurările distinctive intre afacerile unui sinodu si unui congresu.

Se facu propuneri pentru comisiuni. Popescu propune comisiune generale, carea să se subimparta dupa trebuințe. Mai vorbesce Gaetanu si Puscariu la obiectul comisiunilor. Cestu d'in urma propune comisiuni separate cari se potu intruni in fine in una generale. Se alege in fine o comisiune pentru revederea fondurilor si societelor loru si se discute mai multu asupr'a formei cum are să se faca.

Se suspende siedint'a spre a se potă contielege asupr'a celoru ce suntu a se alege. Dupa o pauza, se alegu in comisiunea de revisiune: Nicolau Popa, Ioane Metianu, Branu de Leményi, Puscariu, Gaetanu si Filipescu.

Presedintele aduce la cunoscintia sinodului, că in fine a ajutat Dumnedieu de, fara vre-o stirbire a autonomiei noastre besericesci, membrii sinodului d'impreuna cu vicariulu episcopal se alegu si intarescu, conformu legilor noastre besericesci, fara de vre-o influența externă, de biserica si totu odata se incuviintea si salariile de 2400 pentru unu vicariu si de câte 1200 pentru căte unu consistorialistu.

Siedint'a III. se deschide marti la 10 ore.

Dupa cetirea si autenticarea protocolului, presedintele anuncia sosirea credintualului dep. Mich. Orbonasiu. Actul se transpune comisiunei de verificare.

Puscariu asterne o petitiune d'in Branu, prin carea partea braniana d'in cerculu alu XII de alegere cere a se arundă altfel, căci i-e preste mana a caletorii pâna la Eliopatacu in afaceri de alegeri. De o cam data, petitiunea se transpune biroului.

Filipescu referăza despre revederea fondurilor. Despre resultatul acestei revederi vomu dă séma si noi cu altu prilegiu, candu spatiulu ne va permite a specializă avearea bisericiei; de astă-data spunem numai că avearea întrăga e de 646 mi.

Glodariu aru si de parerea, că să se faca, alatura cu fia-care fondu, si istoriculu originei fondului. Branu de Leményi propune, ca fondulu de 30 miil să se numește fondulu lui Baiu, motivandu cu osteneală cea multă ce să-i datu acestu barbatu pentru esoperarea desdaunarei locuitorilor d'in Sinc'a-vechia, cari pre tempulu Marii Teresiei, pentru că nu vrura a luă parte in reg. confiniarii inslăbiti pre atunci, au fostu siliti a parasi casele si mosfele loru. Aceasta propunere nu se primesce pentru că, precum observă Gaetanu, numele lui Baiu se va eterniza, daca se va face amintire in istoriculu fondurilor de ostenelele lui.

La ordinea dilei e alegerea unei comisiuni bugetarie, pre care Puscariu o propune să fie de 12 insi.

Presed. recomenda si alegerea unei comisiuni pentru arondarea cercurilor electorali, carea in fine se primesce si, dupa o pauza de vre-o căte va minute se alege un'a de 10 insi.

Presedintele atrage atenționea sinodului asupr'a afacerii celei importante a sinodului si adeca asupr'a constituirei consistoriului si provoca pre sinodulu a cugetă seriosu, totu odata inse fără pră multi amâname, asupr'a acestei cestii.

Intre parentese facem cunoscute publicului, că in doue conferintie forte seriose si lunge s'a ventilat cestiu-ne constituirei consistoriului. Pana candu scriem acestea, ea se inverse pre langa statorirea principiului daca să se admite si pre viitoru acumularea oficielor. Pre cătu cunoscem opiniunile deputatilor, cei mai multi sunt contr'a acumularei si adeca: odata, ca să nu ocore impregiurarea de a se face cine-va judecatoriu in doue instantie, si pentru ca să-si pota vedea fia-care consciuntios de oficiul seu. Credem că acestu principiu va si invinge, pentru că temerile aduse inainte de o parte, că nu voru fi salarii de ajunsu, incep a dispara.

"Telegr. Rom."

Pest'a, 7 maiu 1870.

In numerulu 33 alu diuariului „Albină“ a aparut unu articol sub titlulu: „Representanța fundației lui Gozsdă“, in care auctorul si areta nemultumirea sa cu alegerea dloru Alduleanu, Puscariu, Fauru si Dionisiu Poenariu de reprezentanti ai numitei fundații si, facandu-si despre fia-care d'in acestei domni anumite observări si cu deosebi despre alegerea dloru comite supremu Ioane Fauru, dice: „nesimtitu că Gojdu nu-i va multiamă parintelui eppu Popasu, daca se voru înalta în i.“

Fără de a cauța intenția articolului menționat, subscrisulu, care am fostu fericit a me bucură de incordarea repausatului mai preste 4 ani, si, in cătu sciu eu, singurul am fostu inițiatu in intenția si parerile fundatoriului relative la fundație si la reprezentanța ei, — me sentu silitu a face unele observații obiective la articolul menționat d'in „Albină“ si a asigură pre auctorul acelui articol, că alegerea Dloru Alduleanu, Puscariu, Fauru si Poenariu, de re-

presintanti ai fundatiunei lui Gozdu, s'a facutu chiaru dupa voint'a piului fundatoriu.

Acésta o sciu d'in propri'a declaratiune a repausatului fundatoriu care, in vér'a trecuta, incredintandu-mi recompenarea testamentului său facutu inca in anul 1867, l'a intrebarea mea, că cum intielege dinsulu alegerea representantiei prin natiune, mi-respusne, că „representantii sè fia aleși, in contielegere, prin archiepiscopulu, episcopii, prin vedu'va si prin Poenaresci; éra, pentru venitoriu, representantii sè se intregésca ea insa-si presine.“

Aci facundu-lu atentu, că alegerea e impreunata cu multe greutăți, si punendu-i intrebarea, că ore nu ar' fi mai cu scopu a denumí d'in capulu locului pre reprezentanti, repausatulu mi-respusne: „Da! ar' fi bine, si daca me voiu senti mai slabu, i voiu denamí intr'unu codicilu.“ Totu-o-data cugetandu-se, că cine ar' fi de denumitu, s'a esprimatu că: „D'in partea transilvanianilor ar' fi bunu Al dul eanu, ar' fi bunu P uscariu (acesti doi domni, in urm'a provocarei repausatului, au fostu martori la autenticarea subscrrierei testamentului); éra d'in Ungaria ar' fi bunu F aur u, si ar' fi bunu A ntonescu“ (protojude in Carasiu). Ací repausatulu s'a opritu, pre altii nu a mai numit; si lucrul a remasu dura asié, că va denumí mai tardu pre reprezentanti.

La autenticarea testamentului, fericitulu Gozdu era degià morbosu si dupa ace'a nece că s'a mai insanatosi; despre testamentu nu a mai vorbitu; si eu nu am avutu curagiul a-lu rogá ca sè faca mentiunatulu codicilu, mai vertosu dupa ce nu credeám, că morbulu său sè fia atât de periculosu; — codicilulu a remasu dura nefacutu.

Ce se atinge de alegerea dui Dionisiu Poenariu, repetu numai cuvintele d'in articululu de sub intrebare, dupa cari „d. Poenariu e o personalitate care, in intielesulu testamentului si dupa impregiurările familiarie, era sè intre in representantia la tota intemplarea.“

Asié dara, d'in contra, Gozdu va multumi nesminitu alegatorilor, — daca i va intalnì, — pentru alegerea corespondienta vointiei sale.

Mai amu in fine sè observu că, dupa cunoșcintia mea si a altoru-a, repausatulu a traitu cu D. comite supremu alu Carasiului, Ioane F aur u, in cea mai buna armonia si amicetia; — si cu acésta mi-amu implinitu detorinti'a facia cu umbr'a piului fundatoriu si facia cu adoverulu.

Gerasim Ratiu,
juristu la universitate.

VARIETATI.

** (Una mare noua.) Diurnalulu „France“ scrie: Dupa ce d. Ferdinand de Lesseps a isbutit u impreună doue mări, elu proiecteza acum a face una noua mare. Este cunoscutu, că caletorii cari voigáeză desu in Afric'a centrale, sustienu, că pre teritoriulu pustietatilor Saharei a fostu alta-data una mare. Pre bas'a acestor presupuner, dlu de Lesseps a tramsu cătiva ingineri, cari sè esamineze teritoriulu. D'in aceste esaminari, cari sunt degià terminate, resulta că teritorialu Saharei este mai josu cu preste 80 urme decâtul nivelulu mării rosie, si că cu cătu se strabate mai multu in interiorulu pustietatii, aduncimea ie dimensiuni mai mari. D'in tote aceste conclude dlu de Lesseps, că unu canalu de 15 mile ar' fi suficientu pentru impreunarea pustietatii Saharei cu marea rosie, ce'a ce ar' redá acestei pustietati primitiv'a ei destinatiune si prim care s'ar face unu usioru midiloci de comunicatiune cu Afric'a centrale, animandu-se prin acésta forte multu continentulu africanu. Cercetările si projectele pentru acésta intreprindere se continua, si diurnalulu adauge, că preste unu anu de dle se voru poté chiaru incepe lucrările.

** (Originea descoperirei capulu.) Intr'unu tratatu alu anglesului Dickens despre perulu celu lungu si perulu celu scurtu, se spune intre altele, că Britanii si Galii lasau sè cresca perulu loru pâna ce ajungea la talpele pitiorelor. Romaniloru, cari mai tardu au subjugata ambele state ale acestor popore, li-a displacutu acestu lungu Peru si au fortat u pre Gali si Britani sè si lu tunda. Pre la inceputulu secolului XV, Pharamond funda regatulu său in provinc'a carea se numesce asta-di Francia. Galii au fostu scoboriti pana la servilismu, si invigatorii au pusu, fara indurare, forse cele pre capulu victimelor loru. De atunci a devenit u in Europa regula generale, ca perulu celu lungu sè fia unu apanagiu alu omenilor cu rangu d'intr'unu statu. Nu numai sclaviloru, dara neci chiaru cetatianiloru si cultivatoriloru nu li erá permis u a portá Peru lungu. Sclaviloru li se taiá perulu chiaru pâna in secolul XVII. De atunci dateza usulu de a-si descoperi capulu, care nu va se dica alt'a decât: „Vedeti, domnulu meu, eu sum servulu domniei vostre; nu am Peru lungu.“ (Mercantil.)

** (Multi umita publica.) Subserisulu multimesec onorab. domni, cari binevoira a-lu ajutá pentru a poté continuá cursulu studielor, si anume: onorab. d. George Popu, jude orf 5 fl. si onorab. d. Andrei Cosma, subinspectoru scol. 5 fl. Rogu totu-una-data pre acesti onorab. dd. sè binevoiesca a primi ferbinteia-i multiumita. — Beiusu, 8 maiu 1870. St. Achim, studinte de cl. VIII. gimnas.

** (Preutii protopopiatului) gr. cat. de Vasiadu (cottulu Bihariei), adunandu-se intr'o conferinta districtuale, decisera a nu tramite deputati la congresulu autonomic magiaru d'in Pest'a. — Salutam pasiulu romanescu alu protopopiatului de Vasiadu, si dorim ca cele-lalte protopopiate inca sè lu urmeze.

** (De la reuniunea sodalilor romani din Sabiu.) Reuniunea acésta esiste acum de trei ani si mai bine. Concursulu celu inca putienu alu romanilor la meserie face ca numai cu incetul sè cresca numerulu industriilor nostri natiunali si prin urmare si ai reuniunei nostre. Cu tote aceste-a dins'a spereza, că ajungandu in unu spatiu mai largu, va poté respira mai liberu, si aerulu acestu-a va face sè prosperitate si poterile ei mai tare; in siedint'a d'in urma a comitetului ei s'a decisu a se luá una localitate mai spatioasa, cu mai multe incaperi pentru inteluirea membrilor ei: pentru prelegeri, lectura si petrecere. — Conformu §. 3 c. d'in statute, ea primesce si membri ajutatori cari, pre langa una taca de 25 cr. pre luna, devinu atari membri si se bucura de beneficiile prelegerilor, lecturii si petrecerii celoru-lalți membri.

„Teleg. Rom.“

** (Unu ministrucăerou alu unei scene tragedice.) Diuariulu „Tagespost“ d'in Gratiu publica, cu privire la trecutulu actualului ministru pentru aperarea tierii, Bar. Victoru Widmann, unascena pre cătu de scandalosa pre atât de tragică, si carea a produsu una sensatiune forte rea atât in cercurile guvernamentali cătu si in intrega poporatiunea Vienei. De orice rol'a principale o joca in acésta scena unu individu, care se afla in puseciunea cea mai frumosa d'in societatea omenesca, si care este chiamatu a direge destinele a milione de supusi, credemu a nu fi superfluu, sè punem innaintea onor. nostri cetitori unu estrasu cătu se pot mai precisu si scurtu despre tote căte le serie numitulu diuariu d'in Gratiu despre noulu ministru austriacu pentru aperarea tierii. Pre tempulu statuionari sale in Gratiu (in an. 1857), in calitate de locutente primariu in regimentulu de ulani „principale C. de Liechtenstein“ nr. 9, V. Widmann era ospe regulat u cofetariului Mayer, inse unu platitoriu reu. Proprietariulu cofetariei a invitatu pre ospele său, ca sè inseme tote ce mananca si bea; acestu-a inse nu sa invoit, si asié cofetariulu a opritu pre personalulu său ca sè mai dñe ce-va acestui ospe. Cu tote aceste locutentele Widmann, era acum'a ministru pentru aperarea tierii, nu a incetatu d'a cercetá cofetariu lui Mayer, mancă acolo si apoi se departă fara ca sè solvesca său sè dica ce-va. Cu alta ocasiune ospele s'u primitu de proprietariulu cofetariei cu cuvintele, că cine nu solvesce, acelui-a neci nu i-se va dá nemica. Widmann negă, că n'ar solvi, inse servitorii afirmara contrariu. Acésta infuriá pre cavaleriulu oficiului, scose d'in bosnariu una bancnota de 10 fl., o aruncă pre mesa si voi se palmuiesca pre Mayer, si inse retienutu de unu capitancu, care se afla in cofetaria. Tenerul cavaleriu inse unu renunciá la post'a de resbunare; deci intrandu intru una séra in numita cofetaria, incepù a corbací pre Mayer, si parandu-i prè mica acésta resbunare, scose sabia si infuriata lovì pre Mayer in capu, care, in urm'a ranelor capetate, si mori preste căte-va dile. — Dreptu pedepsa, eroulu oficiului s'u transpusu in Moravia si trebuie sè cuiteze; era tribunalulu militariu lu condamnă la una desdaunare de 5000 fl. in favorulu veduvei ucisului. Acésta este bravur'a si eroismulu manifestatu de unu oficiu subalternu, era acum'a chiamatu in consiliul coronei austriace.

Una foia vienesa comunica, că Majest. Sa a chiamatu la sine pre presiedintele ministeriulu c. Potocki si c. Beust, imputandu-li pri cuvinte aspre, că atari numiri compromit autoritatea coronei si a consiliilor ei. Scirile mai recinti spunu, că ministrulu Widmann, nepotendu resiste tribunalului opiniunei publice, si-a luat remasu bunu de la portofoliu ministerialu, presentandu Majest. Sale demissiunarea sa, carea s'u primita numai de cătu.

Sciri electrice.

Vien'a, 9. maiu. Bar. Petru va merge in dilele aceste la Prag'a, pentru a tiené conferintie cu cehii. Caletori'a contelui Potocki la Prag'a depinde de la resultatulu acestor conferintie.

Carloviciu, 9. maiu. Innainte de incepera consultariilor a supr'a objectelor de la ordenea dilei, oficerii Borojevics, Scharunac si Trumics si-depuuu mandatele, ce se iè spre sciin-

tia. In locul lui Stratimirovics, care si-depu mandatulu de deputatu pre cale telegrafica, conchiamă substitutulu lu. — Conferint'a aproape despuse, ea tabelele scolare sè se impl pre cale administrativa. — Se ceteșce raportul conis. verificatorie. Mletics face recriminat contr'a comandei generale d'in Petruvaradinu pe tru amestecu illegalu in alegeri si intrige cont alegatorilor. Se decide cassarea toturor alegorilor d'in Sirmiu, ca illegale.

Florentia, 9. maiu. In provinc'a tanzaro s'an ivitu bande republicane de insurgenți care fure atac te de trupe la Filadelfia. Insurgenți luara la fuga, lasandu in urma le mai multi mori raniti.

Vien'a, 10. maiu. „Presse“ publica in rândul de asta-di urmatorile: Guvernulu angle insiste pentru demissiunarea cabinetului grecesc avandu a se suscepe, sub influența si ajutorul activul alu Angliei, una purificare energiosă Greaciei, si cu ocasiunea acésta ar urmă suspese de ea libertătilor constitutiunali. Regele si tregă famili'a regesca va caletorii in strainatate pre mai multe lune, éra dictatur'a interimară pentru execuțarea acestor mesure se va dă cu chiului regelui, principeln Johann.

Paris, 9. maiu, sér'a. In casarn'a Chateau d'Eau au votat 1625 eu da si 1133 eu. Resultatul voturii in garnisonile d'in intru fa 219,200 voturi da si 35,59 ba. Resultatul total luandu afară 8 arrondissemente, despre a caror votare inca nu se scie nemic'a, face 7,105,000 voturi da si 1 415.000 ba.

Paris, 10. maiu. A sera erupseră turburări. Una banda mare cutieră plati'a Faubourg du Temple, intonandu marseillaise si eschimandu de repetite ori: Traéscă republică! Dacă se returnara trei omnibusi si se facă baricada, carea inse se delatură numai deces. Unu etachementu de venatori curati pati'a Faubourg du Temple. Una alta baricada se facă Rue Folie Méricourt si se returnara doua omnibusi. Inse baricadă acésta fă numai decâtua ora pata de gard'a parisiana. Multimea eschiamă: traéscă Rochefort! Tote boltele d'in cartierul ei inchise. Una a trei-a baricada se aredică in Rue Meau. Sergeantii cetății imprasciara pre bulevardul Vilette una banda cutieratoria. Unu despartimentu de trupe atacă innaintea casarmei Chateau d'Eau una multime de poporu, pentru a cumpăra spatiul, si cu acésta ocasiune unu conductor devine greu ranit. Se dice, că unu militar care facea serviciul de sentinelă innaintea casăi mei, ar' fi disparutu. Unu altu militar a trecu pre partea conturbatorilor, fă inse prinsu sergeantii cetății. Unele grupe strigăra inaintea gradinei Luxembourg: „Traéscă urmă traéscă Rochefort!“ In deparamente domne înlocise perfecta.

Carloviciu, 10. maiu. In siedint'a asta-di si-depu mandatulu si deputatulu d'Mitroviciu, majorulu Runjanin. Alegerile d'in sér'a se cassara, ordinandu-se alegeri nove.

Belgrad, 10. maiu. Princesa Júrenică, in favorulu lui Milan IV. si in alu Serbia, drepturile sale, relative la avarea mobilității immobile a fericitului principe Michail.

Bucuresci, 10. maiu. Primul tralorul sălii ferate a facutu calea de la Braila pînă inainte de Buzeu cu done mile. Lini'a rată Buzeu-Bucuresci se va deschide in lun'a iuliu.

Paris, 10. maiu. Resultatul totalu votarei plebiscitului, afară de Algeria, face 7,210,296 voturi da si 1,530,610 ba. 25% militari au votat cu ba. In an. 1851 au votat cu ba: 33,090 militari.

Burs'a de Vien'a de la 13. Maiu. 1870.

5% metall.	60.40	Londra	123.8
Imprum. nat.	69.70	Argintu	121.3
Sorti d'in 1860	96.40	Galbenu	5.8
Act. de banca	724.—	Napoleond'or	9.8
Act. inst. cred.	254.—		

Responsuri. Dlu A. Vodă, parocu in Ormeni. Protocolul anului trecut areta, că rev. d. Gr. Eli in restantia cu pretiulu unui patraru d'in sem. I, la noirea prenumeratii pre sem. II. s'a tramsu in 6 fl., restul prin urmare a remas. Bine ar' fi, dacă restanti s'ar ingrijii astu-feliu.

Proprietari si editoriu ALESANDRU ROMA
Redactoru respund. interim. IONU PORUTZ